



# שווה קריאה



יוני 2021

מאת: אושרה לרר-שייב

ממונה קידום שוויון בין המינים במערכת החינוך

[oshrale@education.gov.il](mailto:oshrale@education.gov.il)

## סוגיות בחינוך לשוויון בין המינים בחינוך והפעם - איך עושים שוויון מגדרי בחינוך?

בסקירה הקודמת עסקנו בסוגיית ה"רול מודלינג", דמות להשראה. הצגתי בה מחקרים המצביעים על בעייתיות בפרקטיקה זו לקידום תלמידות ותלמידים. נשאלתי בעקבות זאת שאלה מתבקשת: מה כן מקדם את השוויון המגדרי בחינוך? דו"ח של ה- CDEG (הוועדה לקידום שוויון מגדרי בא"ם) מ- 2004 הצביע על מדיניות של הטמעת חשיבה מגדרית בחינוך כמפתח לקידום החינוך. [הטמעת החשיבה המגדרית, על פי דו"ח זה, אמורה להתבצע "מלמעלה למטה"](#), השינוי צריך להיות בכל החלקים, החל במעצבי המדיניות ועד לבית הספר:

1. **חקיקה** - במסגרת החקיקה השוויונית יש לחוקק גם את עניין השוויון המגדרי בתכניות הלימודים, בהכשרת המורות/ים ועוד
2. **מדיניות** - בתכנון אסטרטגי ויעדי החינוך יש לציין כיעד את השוויון המגדרי
3. **פדגוגיה רגישת מגדר** - בכל רמות החינוך החל מהכשרת מורים וכלה בעבודה בכיתה ובאינטראקציה הבין-אישית
4. **יישום על ידי משרדים ורשויות האחראים למדיניות חינוך** - הגדרת יעדים, הקצאת משאבים, תיאום בין משרדים, פיתוח הערכה ומחקר ועוד
5. **בתי ספר** - בתי ספר מתקיימים בתוך קהילה ואחראים על חינוך הילדים בקהילה זו. בית הספר יכול להשפיע על הקהילה ולהיפך. בית ספר המטמיע חשיבה מגדרית, צריך להבטיח כי המשימה של הטמעת השוויון, המטרות, היעדים והמדיניות שלו ידועות לקהילה, וזו משתתפת ביישומם. המחויבות ליישום הטמעה מגדרית חייבת לבוא מלמעלה, כלומר מההנהלה אל כל חלקי הארגון הבית ספרי וקהילתו. ההנהלות חייבות להבין את רעיון השוויון, לדעת ליישמו ולפקח על התוצאות. על כל צוות בית הספר, כולל ההנהלה, לקבל הכשרה במגדר. **אין המטרה להביא לכך שבנים ובנות יהיו זהים, אלא שיקבלו הזדמנויות שוות.** בית הספר חייב להיות ער לסטריאוטיפים מגדריים, לאופן שבו הם מעצבים את התפתחות התלמידים, לתפקיד של כל גורם בבידול הילד בעיצוב הזהות המגדרית (הורים, מדיה, תקשורת ועוד) ולמצב חשיבה ביקורתית.

רשימת השאלות שלהלן יכולה לסייע במיפוי ובפיתוח הטמעת החשיבה המגדרית בבית

הספר:

- מי אחראי על השוויון המגדרי בבית הספר ופועל למענו?
- מה הן התפיסות, העמדות והפרשנות של ההנהלה וצוות המורים לגבי שוויון מגדרי?
- כיצד השוויון המגדרי בא לידי ביטוי בתכניות העבודה, בפעילויות ובנושאים השונים בבית הספר?
- כיצד הטמעת החשיבה המגדרית משולבת בשיקולי גיוס כוח אדם לבית הספר?
- איך שוויון הזדמנויות משולב בתכנון, בביצוע ובהערכה של תכניות בית ספריות?
- כיצד משאבי בית הספר מתחלקים לבנות ולבנים?
- כיצד משולבים הורים בקידום השוויון המגדרי?
- באילו תחומים ההנהלה, הצוות החינוכי, התלמידות/ים וההורים חושבים שבנות ובנים צריכים חיזוק?
- איך תשומת הלב וזמן המורה מתחלקים בין בנות לבין בנים?
- מהו היחס של בנים ובנות לנושאי לימוד שונים?
- אילו עמדות יש לתלמידים לגבי שוויון הזדמנויות בחינוך, ומה התחומים שהם חשים כרלוונטיים לנושא?
- איך בנים ובנות חווים את קיומם בתוך הכיתה ומחוצה לה?
- עד כמה מרגישים בנים ובנות חופש לשוחח על מחשבותיהם בנוגע לזהותם המינית?
- מה הנערות והנערים חשים לגבי הבחירות שלהם ולגבי השפעת המגבלות המגדריות עליהם?

משרד החינוך צועד לקראת מימוש מדיניות זו:

- [חוזר מנכ"ל מחייב](#)
- החל משנה"ל הבאה הכשרת מורות ומורים להוראה תכלול היבטים חינוכיים של מגדר כנושא חובה
- בהערכת מורות ומורים, מנהלים ומנהלות יש התייחסות להיבטים מגדריים (תודות למינהל עובדי הוראה על שני הסעיפים האחרונים)
- היחידה לשוויון בין המינים בחינוך פועלת בשגרה להטמעת חשיבה מגדרית באגפים וביחידות השונות של המטה (שמעונינות בכך), הן במינהל הפדגוגי והן במזכירות הפדגוגית (אינני מציינת שמות יחידות מחשש לשכוח חברות וחברים טובים לדרך). עבודה נושאת פירות יש גם לאגף מדעים, מדע וטכנולוגיה לקידום תלמידות למקצועות אלה.

- מדי שנה מתקיימות תכניות להטמעת חשיבה מגדרית בבתי ספר המעוניינים בכך באמצעות שעות תקן, השתלמויות, הדרכה וכן באמצעות תכניות תוספתיות.
- היחידה לשוויון בין המינים מפתחת מדי שנה חומרים רבים בתחום: מסמכי מדיניות, מדריכים להטמעה, חומרי לימוד, פרקטיקות הוראה. לרבים מהחומרים שותפות ושותפים במטה. [אפשר להתרשם מהשפע בפורטל היחידה.](#)

וזה רק חלק משפע הפעילות והעשייה  
"שווה קריאה" יוצא לפגרת קיץ כדי להתרענן ולגבש חומרים חדשים ומגוונים לקראת שנת  
הלימודים תשפ"ב.  
יש למה לצפות...